

Pleiku, Tết Mậu-Thân

** Lê Xuân Nhuận **

TÔI ấy là tôi cuối năm âm-lịch Đinh-Mùi, mọi người chuẩn-bị đón giao-thừa mừng Tết Mậu-Thân (1968).

Trung-Tá (về sau là Đại-Tá) [Cao Văn Khanh](#), Giám-Đốc Nha Cảnh-Sát Quốc-Gia Vùng II Chiến-Thuật, lái xe chở tôi cùng đi quan-sát tình-hình Thị-Xã [Pleiku](#).

TT [Khanh](#) rất chú-trọng vấn-đề an-ninh & tình-báo, đặc-biệt là về Phong-Trào [Fulro](#) và các sắc dân Miền Thượng, cũng như trong việc giao-tiếp với Phó-Trí-Viên, nên đi đâu khắp Vùng II ông cũng kéo tôi cùng đi với ông.

VÀO khoảng 10 giờ, chúng tôi đang đi trên đường [Hoàng Diệu](#) thì thấy ở hẻm xuống suối, đối-diện cư-xá của Ty Cảnh-Sát Quốc-Gia Tỉnh [Pleiku](#), thấp-thoảng có vài phần-tử mặc đồ nhà-binh nhưng mũ và giày không đúng kiểu-cách, lại có cử-chỉ thập-thò khả-nghi – vì nhằm tất-niên mà vào thời-gian ngưng bắn, đáng lẽ ăn-mặc chỉnh-tề, đi-đứng đàng-hoàng – nên TT [Khanh](#) gọi máy cho Ty sở-tại bảo phải tăng-gia tuần-phòng.

Liên đó, ông đưa tôi về nhà tôi, ở đường [Hai Bà Trưng](#), nói là tôi có chuyện buồn – tôi vừa mới mất một đứa con trai, là [Lê Xuân Đức](#) – nên về nhà nghỉ, để ông đi tuần một mình [với viên tài-xế ngồi sau].

SAU ĐÓ, tôi nghe một tiếng nổ lớn. Rồi nghe máy gọi.

Tôi mở máy nghe, thì nghe em tôi, là [Lê Văn Vọng](#), hỏn-hển la lên: “*nó ôm em! nó tấn-công em!*”

[Vọng](#) là học-sinh, từ [Huế](#) lên thăm, được tôi cho tạm nghỉ lại tại Phòng Liên-Lạc [của Phòng Cảnh-Sát Đặc-Biệt Nha

CSQG Vùng II], thuộc khu cư-xá CSQG ở đường **Hoàng Diệu** (sau lưng Ty CSQG Tỉnh **Pleiku**), xéo qua địa-điểm hồi nãy có mấy bóng người khả-nghi. Trong phòng có máy vô-tuyến thường-trực và đèn điện sáng suốt đêm.

Tôi vội ra xe, gọi thêm bác **Vững**, tài-xế, ở nhà ké bên, lái chạy đến với em tôi.

(Lúc đó **Vọng** ngồi trực máy thay cho nhân-viên trực-phiên về nhà chuẩn-bị ăn Tết).

Thì ra, một chiếc xe-tăng của ta chạy đến chỗ đó thì bị một quả B-40 của Việt-Cộng bắn trúng; một trong số các binh-sĩ trên xe, bị phỏng, nhảy ra, thấy có ánh đèn trong phòng em tôi nên chạy nhào vào, đau quá nên ôm em tôi để xin cứu chữa. Em tôi lại tưởng anh là Việt-Cộng nên vội gọi tôi, cầu-cứu.

Khi tôi đến nơi thì xe Cảnh-Sát, đậu sẵn trong khu cư-xá, đã chở người lính ấy đi bệnh-viện rồi.

Tôi đưa **Vọng** về nhà tôi.

TRONG đêm, bước qua ngày mồng một **Tết Mậu-Thân**, bỗng nghe súng nổ rền trời. Tôi dùng máy vô-tuyến gọi Trung-Tá **Khanh** nhưng không nghe ông hoặc một ai khác trả lời. Tôi cũng không liên-lạc được với Ty Cảnh-Sát Quốc-Gia Tỉnh **Pleiku**, chỉ cách đó mấy con đường.

Tôi gọi máy, nhờ tổng-đài Nha CSQG Vùng II dùng máy điện-thoại quân-sự hỏi Phòng II Quân-Đoàn II thì được biết là Việt-Cộng đã tấn-công vào Thị-Xã **Pleiku** qua ngã **Trà-Bá** và “đôn-điền cao-su”.

Rồi thì súng nổ gần hơn, và nhiều hướng hơn, và ngay cả trong nội-thành, không xa nhà tôi.

TÔI bèn nhấn gọi nhân-viên của Ban Hoạt-Vụ – là Ban duy-nhất, trong số đông-đảo các Sở, các Phòng tại Nha Giám-

Độc Cảnh-Sát Quốc-Gia Vùng II – có khả-năng và kinh-nghiệm xông-xáo chống Cộng tại trận-tiền – cùng với phụ-tá của tôi là Biên-Tập-Viên [về sau là Thiếu-Tá Chánh Sở Đặc-Cảnh Tỉnh **Khánh-Hòa**] **Nguyễn Văn Độ**, Trưởng Ban Hoạt-Vụ là Thảm-Sát-Viên **Ngô Văn Quận**, đến tập-trung tại nhà tôi, để từ nơi đây hoạch-định các hoạt-động cấp-thời.

Vì Nha CSQG Vùng II đặt trụ-sở gần **Thành Pleime** (Bộ Tư-Lệnh QĐII/VùngIICT), ở bên ngoài trung-tâm thị-tứ, nên tôi dùng ngay nhà mình ở đường **Hai Bà Trưng** làm nơi làm việc và tiếp-xúc với thuộc-viên ngoài giờ công-sở.

Nhân-viên đi thám-sát báo-cáo về là địch đã tấn-công vào tư-thất của Trung-Tá Giám-Độc **Cao Văn Khanh**, và trụ-sở của Phòng Cảnh-Sát Tư-Pháp **Pleiku** ở bên kia đường, cũng như nhắm vào doanh-trại của Đại-Đội Vận-Tải, vòng đai trụ-sở BCH Tiểu-Khu, v.v...

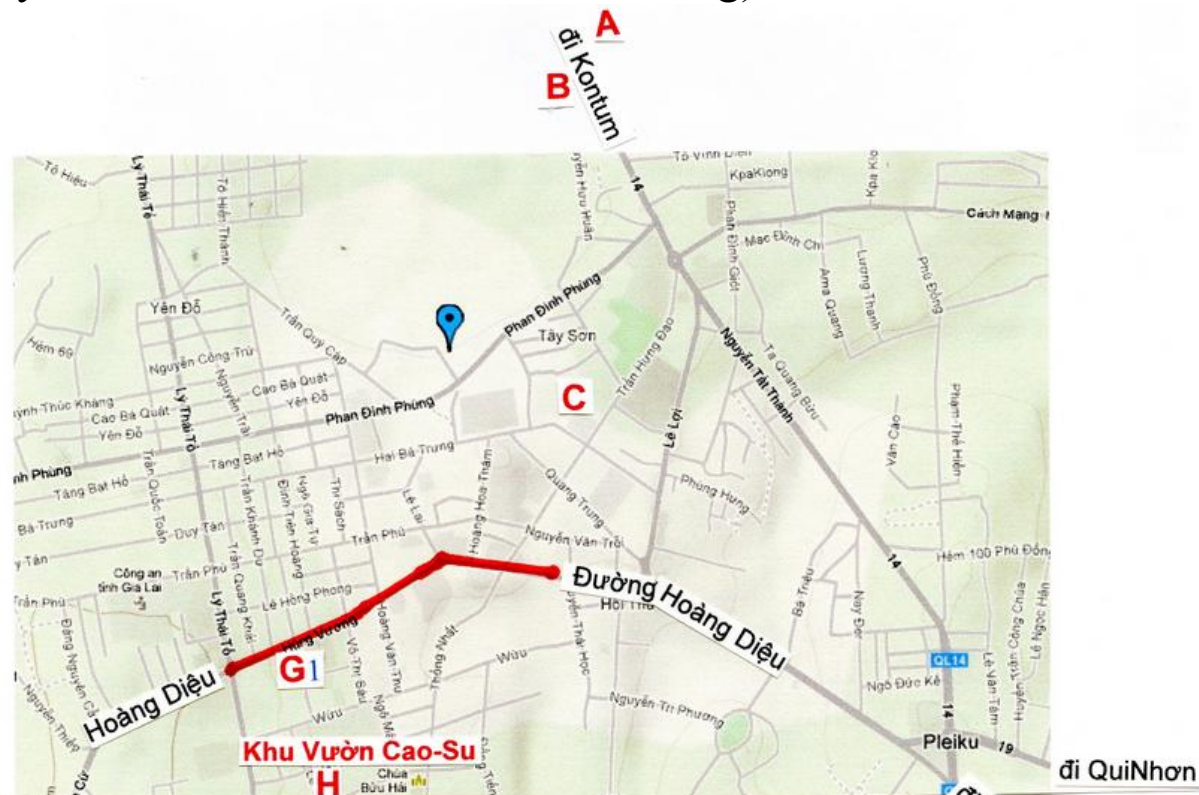
SÁNG ngày mồng một Tết, tiếng súng vẫn nổ. Chúng tôi lên Nha, rồi lên Quân-Đoàn, và liên-lạc với nhiều nơi, vẫn không tiếp-xúc được với Trung-Tá Cao Văn Khanh, và không ai biết tin-tức về ông.

GẦN trưa, tôi đến tư-dinh Trung-Tướng Vĩnh-Lộc, Tư-Lệnh Quân-Đoàn II/Vùng II Chiến-Thuật, ở giữa Thị-Xã Pleiku, để báo-cáo về việc mất liên-lạc với Trung-Tá Cao Văn Khanh.

Tướng Lộc bảo tôi:

– Anh là Trưởng Ngành Cảnh-Sát Đặc-Biệt của Vùng, tôi ra lệnh cho anh phải đích-thân dùng mọi cách để tìm cho ra trung-tá Giám-Đốc của các anh.

SAU đây là bản vẽ tổng-quát Thị-Xã Pleiku (bản đồ hiện nay thì đã khác nhiều, nhất là tên đường):

Bản vẽ này chỉ để minh họa mà thôi (không đúng vị-trí và khoảng cách)

Chú dẫn:

- A** Bộ Tư-Lệnh Quân-Đoàn II/Vùng II Chiến-Thuật
- B** Nha Cảnh-Sát Quốc-Gia Vùng II Chiến-Thuật
- C** Tư-Dinh Tư-Lệnh Quân-Đoàn/Vùng Chiến-Thuật
- D** Nhà Lê Xuân Nhuận
- E** Đường Phó Đức Chính
- E1** Ty Cảnh-Sát Quốc-Gia Tỉnh Pleiku
- E2** Nhà Phối-Trí-Viên CIA Cảnh-Sát Đặc-Biệt Vùng 2CT
- F** Đường Trịnh Minh Thế
- F1** Phòng Cảnh-Sát Tư-Pháp thuộc Ty CSQG Tỉnh Pleiku
- F2** Nhà Trung-Tá Cao Văn Khanh, Giám-Độc CSQG V2CT
- G** Đường Hoàng Diệu
- G1** Một số cơ-quan quân-sự
- H** Vườn cao-su mới trồng (thường gọi “Đồn-Điền Cao-Su”)
- I** Tòa Án Tỉnh Pleiku

Bản vẽ này chỉ để minh họa mà thôi
(không đúng vị-trí và khoảng cách)

TÔI về lập ngay một toán vũ-trang, nép sát lê đường tiến đến phía nhà của TT **Khanh**.

Tiếng súng giao-tranh vẫn còn nổ giòn. Đạn réo ngang tai, những lần đạn lửa xẹt ngang trên đầu. Chớp lóe, khói bốc lên

thành từng cột mây đen. Thịnh-thoảng có bóng một vài quân-nhân chạy vụt qua đường.

Một viên thiếu-úy Bộ-Binh trẻ tuổi đẩy tôi vào sau một trụ xi-măng to lớn, bảo tôi nấp đi kéo mặc áo trắng [CSQG hồi đó mặc áo sơ-mi cụt tay màu trắng, quần dài xám-xanh] thì địch dễ nhắm bắn hơn; xong anh nương theo đường nương, ra đến ngã ba, vừa nhảy lên đường thì bị một tia lửa súng-phun-lửa của bạn liếm thui anh ngay.

TÔI cùng [Độ](#), [Quận](#), và các anh+em Hoạt-Vụ tiến vào trong sân nhà TT [Khanh](#).

Rải-rác có mấy xác chết của Việt-Cộng. Trên các miệng hầm cá-nhân dọc sát hàng rào phía đường và hai bên sân, có nơi có xác của một nhân-viên Cảnh-Sát, có nơi có xác của một Việt-Cộng nằm đè trên xác của một cảnh-viên. Thế là đã có đụng-độ trong này từ trong đêm qua.

Chúng tôi ra cuối vườn sau, dò dấu nguy-trang thì kiểm thấy hầm trú-ẩn của Trung-Tá [Cao Văn Khanh](#). Cả hai vợ+chồng vẫn còn nằm yên dưới đó; riêng ông bị thương vì mảnh lựu-đạn sau mông. Chúng tôi đưa ông đi nhà thương.

MẤY ngày sau, có lệnh dùng đủ mọi cách để diệt, chừng hai trung-đội Việt-Cộng vẫn còn bám nhau cận-chiến với chừng một tiểu-đội Biệt-Động-Quân trong đồn-điền cao-su nằm dọc gần đường [Hoàng Diệu](#). Hai bên đều ở trong thế tiến/thoái lưỡng-nan. Kết-quả là “đồn-điền cao-su [mới trồng]” đã bị bom đạn cùng xích xe thiết-giáp của ta san bằng.

Một số xác chết Việt-Cộng được đưa về sân vận-động cho dân-chúng xem.

Tôi dẫn [Độ](#), [Quận](#), và Ban Hoạt-Vu, lội chân vào đầm cao-su, moi tìm các loại vũ-khí – AK của địch cũng như Carbine của

ta [Biệt-Động-Quân và Bộ-Binh của ta chưa được trang-bị AR15/M16] – từ dưới và giữa những thân cây cao-su mới lớn dập-nát cùng với các loại quần+áo giày+mũ pha trộn xương+thịt và lấm-bết máu, bùn.

*

TUY yên ban ngày nhưng về ban đêm thì đêm nào Việt-Cộng cũng pháo-kích, và vẫn thỉnh-thoảng đưa Đặc-Công vào khủng-bố & phá-hoại trong Thị-Xã **Pleiku**. Những quả hỏa-tiên của chúng, dù nhắm rõ-rệt vào BTL Quân-Đoàn, Phi-Trường **Cù Hanh**, Phi-Trường “**Holloway**” của **Mỹ**, hội-quán “**Phụng-Hoàng**” – nơi giải-trí hằng đêm của sĩ-quan Quân-Đoàn II – nhưng cũng nhiều khi lạc vào nhà dân. Đồng-bào ở nơi bị pháo, hoặc ở những nơi sợ sẽ bị pháo, kéo nhau chạy trốn qua khu khác trong bóng đêm; phi-công tưởng là Việt-Cộng nên dùng súng máy nhiều nòng (dân gọi là “súng xay-lúa”) bắn theo.

*

CÁC đơn-vị tác-chiến – Biệt-Động-Quân, Thiết-Giáp, Bộ-Binh, v.v... hành-quân từ khu phía nam thị-xã đuổi địch ra vùng ngoại-ô. Tuy là có cả Quân-Đoàn, Tiểu-Khu, Chính-Quyền sở-tại, nhưng sau khi đã bình-định khu đường **Hoàng Diệu** và vườn cao-su, đồng-bào trở lại “ăn Tết” – (ca-dao: *Tháng Giêng ăn Tết ở nhà*) – nhưng vì đã có tổn-thất nhân-mạng và tài-sản đó đây, lại thêm các rào kẽm gai dựng lên trên nhiều lối đi [hình-ảnh của Ấp Chiến-Lược hay Ấp Tân-Sinh ngày xưa], nên sinh-hoạt chung chưa được bình-thường, đồng-bào vẫn còn ngại-ngùng; nhất là ban đêm không có một quân-nhân nào di-chuyển lẻ-tẻ, một nhân-viên nào thuộc Ty Cảnh-Sát địa-phương xuất-hiện, hoạt-động trên đường phường-phố **Pleiku**.

Tôi liền tình-nguyện đích-thân đứng ra cùng với thuộc-viên quan-sát và kiểm-soát tình-hình Thị-Xã suốt đêm.

TÔI được Quân-Đoàn cấp cho một máy truyền-tin với một ăng-ten to dài lắp trên xe Jeep.

[Vì cái ăng-ten truyền-tin quân-sự lắp trên chiếc xe sơn màu dân-sự và mang bảng số ẩ-tế của tôi, mà Biên-Tập-Viên Nguyễn Văn Nam, một nhân-viên từ Sài-Gòn mới đổi ra, mượn xe của tôi để lên Kontum thăm người bà-con, đã bị VC chặn, bắt, giết chết ở khoảng ranh-giới Pleiku-Kontum, sau đó mấy tuần.]

Một hệ-thống vô-tuyến được lập, với đặc-lệnh truyền-tin, để tôi liên-lạc với Bộ Tư-Lệnh Quân-Đoàn II, Bộ Chỉ-Huy Tiểu-Khu Pleiku, nhất là Trung-Tâm Hành-Quân cùng phi-hành-đoàn Không-Quân, cốt để cho tôi trực-tiếp thông-tin với các phi-công đang bay trên không.

Mỗi lần có một hỏa-tiên rơi xuống nơi nào là chúng tôi đến ngay nơi đó, vừa giúp tản-thương, cứu-hỏa, dọn-dẹp tạm-thời, vừa ngăn-ngừa Việt-Cộng và kẻ gian – nhất là đem lại an-tâm cho các nạn-nhân và đồng-bào xung quanh.

CHÚNG tôi thường đứng trên đồi Tòa Án, đất cao, nhìn xa. Việt-Cộng pháo-kích đều đều, đến nỗi chúng tôi có thể trông thấy ánh lửa lóe lên, gọi máy vô-tuyến báo tin, rồi đếm từng quả hỏa-tiên trước khi tiếng nổ của chúng vang lên.

Nhiều lần chúng tôi đã đến tại chỗ, nơi có những người dân bị phi-công nghi là Việt-Cộng, xác-nhận là dân của ta, để họ khỏi bị bắn lầm.

THẤY tôi hoạt-động tích-cực, viên đại-tá Chỉ-Huy-Trưởng Quân-Cảnh của Sư-Đoàn I Bộ-Binh Hoa-Kỳ trú-đóng gần Núi

Hàm Rồng đã mời tôi đến doanh-trại ăn tối, để xin tin-tức và bàn về việc phối-hợp công-tác.

Quân-Cảnh Hoa-Kỳ làm luôn cả việc tình-báo.

Riêng về mặt nôi, hoạt-vực của họ bao gồm cả một đoạn đường trên Quốc-Lộ 14 từ Pleikuxuống Ban-Mê-Thuột và lên Kontum, và Quốc-Lộ 19 từ Pleiku đi Quy-Nhơn.

Tôi đã can-thiệp đề trên mỗi chiếc xe Jeep tuần-tiểu của MP [US Military Police] đi đâu cũng có một nhân-viên CSQG Việt-Nam thuộc Ty Pleiku cùng đi, để giúp người Mỹ, đồng-thời bảo-vệ người Việt, những khi tiếp-xúc với dân địa-phương dọc đường.

*

NHỚ lại quãng thời-gian ấy, chính mình bảo-vệ an-ninh cho Thị-Xã Pleiku, thủ-phủ của Quân-Đoàn II – cũng như chính mình phục-hồi an-ninh cho Đà-Nẵng, thủ-phủ của Quân-Đoàn I (và vùng dân-cư trong toàn Quân-Khu I) sau này [xem [Vùng I](#)] – lòng tôi tràn ngập niềm vui.

*

Chỉ cần có một ý-thức trách-nhiệm, quyết-tâm phục-vụ, nhất là tinh-thần dấn thân, dám hy-sinh, người nào như chúng tôi cũng có thể làm được những gì hữu-ích hơn, hơn là chỉ chờ lệnh Trên – mà quá nhiều khi không có lệnh Trên – hoặc chính Cấp Trên cũng không biết phải ban ra lệnh gì.

Riêng trong vụ Tết Mậu-Thân ở Pleiku, Biên-Tập-Viên Nguyễn Văn Độ với Thảm-Sát-Viên Ngô Văn Quận và Ban Hoạt-Vụ đã cùng sát cánh với tôi, quần-quật suốt đêm – mà vẫn chu-toàn nhiệm-vụ ban ngày – cả một tháng trời như trên...

LÊ XUÂN NHUẬN